

Že baza take združitve je napačna, ker je popolnoma politična in hoče združiti učiteljstvo na temelju, kakor so združene politične skupine v narodni skupščini, to se pravi, da hoče osnovati »opozicijski blok učiteljstva«.

Kje je tu nestrankarska, stanovska organizacija?!

O UJU govori, da je politična deklaracija, medtem ko je fakt to, da je Glavni odbor UJU odstranil tov. Milutina Stankovića s predsedniškega mesta ravno zato, ker je izbral predsedniško mesto za politično stranko g. Davidovića in ker je zanesel svoje zasebne politične zadeve v »Narodno Prosveto«.

Najbolj smešen pa postane s tem, ko zamenjava organizacijo Stankovićevega demokratičnega političnega učiteljskega kluba s stanovsko organizacijo in jo smatra celo kot nepolitično stanovsko organizacijo v smislu njegove ideologije.

Se bolj smešen postaja, ko citira razne vesti iz Stankovićevega lista »Slobodan Narod«, ki je glasilo političnega kluba demokratičnih učiteljev v Beogradu in servira te citate kot pristne nepolitične, res nestrankarske zadeve in stremeljenja. »Slobodan Narod« smatra za nestrankarsko stanovsko glasilo učiteljstva, kar je toliko, kakor če bi smatrali pisanje v »Slovenecem« »Učiteljskem vestniku«, ki ga piše g. Štrukelj in njegovi zagrizeni trabanti, za edino nestrankarsko stanovsko pisanje.

Da bo g. Štrukelj še bolj informiran in ne bo šele on poučeval slovenskega učiteljstva potom »Slovenca« o srbskih razmerah, mu povemo še to, da obstoja v Beogradu tudi politični klub učiteljev radikalov, ki izdaja tudi svoje glasilo »Svetlost«.

V Beogradu obstojajo torej trije učiteljski listi, »Slobodan Narod«, glasilo političnega kluba Davidovičevih demokratičnih učiteljev, »Svetlost«, glasilo kluba učiteljev radikalov in nepolitično stanovsko glasilo UJU »Narodna Prosveta«, ki bazira na temeljnih idejah državnega in narodnega edinstva ter verske strpnosti, kakor UJU.

Značilno je, da se g. Štrukelj sklicuje ravno na glasilo kluba Davidovičevih demokratičnih učiteljev za intrige zoper UJU.

Povdarjati moramo, da je bila ravno slovenska delegacija na zadnji seji Glavnega odbora UJU ona, ki je povdarjala, da o usodi UJU ne smejo odločati politični učiteljski klubi, ampak da se mora varovati strogo stanovski strokovni značaj organizacije v listu in v organizaciji sami.

IV. redna letna skupščina Glavnega Saveza državnih činovnika i službenika.

Dne 19. in 20. aprila t. l. se vrši v Ljubljani skupščina Saveza državnih nameščenecv. Predpriprave za ta kongres, ki se ga udeležijo zastopniki državnih nameščenecv iz vse države, so v polnem teku. Od strani naše organizacije sodeluje pri teh pripravah naš strokovni tajnik. Delo se je razdelilo na odseke, ki bodo podvzeli potrebne korake, da se izvrši skupščina kolikor mogoče častno za Slovenijo in Ljubljano.

zvonu in čemu. Od daleč že zagledam župnika, ki me je pričakoval s prekrizanimi rokami na prsih. Ko pridem do njega, ga vprašam, kdo je zvonil. Župnik pa odgovori: »Jaz, zato da vas pokličem in vam povem, da pred velikim oltarjem ne gori večna luč, takoj jo prižgite.«

Koncem šolskega leta se je vršila, kakor tedaj povsod na vseh ljudskih šolah, končna izkušnja. Iz vseh sosednjih krajev so prišli župniki in kaplani, da prisostvujejo izpitu. Najprej je izpraševal župnik veronauk. Vsi duhovniki so vestno poslušali vprašanja župnikova in odgovore šolske mladine. Ko pa sem jaz nastopil s svojimi predmeti, so se malo zmenili za nje in za dosežene uspehe, med seboj so se razgovarjali, zabavali in smejali in jedva čakali konca, da pridejo preje v župnišče, kjer je bila po izpitu pri domačem župniku velika pojedina. Na to pojedino je župnik povabil pač prejšnjega mežnarja-čevljarja, a mene je namenoma prezrl, kar me pa ni žalilo niti najmanj. Bil sem vesel, da me je pustil z vabilom pri miru. Dekanu A. iz S. šol. nadzorniku, ki je bil pošten in nad vse pravico ljuben mož, prava izjema med duhovniki, ni bilo vseh, da me župnik ni vabil, očital mu je to in na njegovo zahtevo je prihodnje leto povabil na pojedino tudi mene. Na mizo so nosile

Danes je v UJU do 14.000 učitelstva v državi, in se bodo g. Stanković in njegovi politični pristaši učitelji dobro premislili, preden se bodo naslonili na onih 2000 učiteljev v državi izven UJU, ki sami ne vedo, kaj so in kaj hočejo. Tudi je zaman upanje, da bo srbsko učiteljstvo, ki je nacionalno zrelo in prožeto nacionalizma zapustilo idejo narodnega edinstva in verske strpnosti in se bo naslonilo, še manj pa združilo s separatističnim hrvatskim in slovenskim učiteljstvom ter bo sledilo njihovu najvišjemu načelu plemenskega separatizma in verskega fanatizma.

Gospodje Štrukelj in kompanija pozabljajo, da smatra g. Stanković in vse skrbno učiteljstvo, ki je za njim, klerikalizem ravno tako škodljiv državi in narodni ideji edinstva ter so ti ravno tako odločni nasprotniki klerikalizma, kakor so to hrvatski separatistični učitelji, ki so naravnost strastni nasprotniki klerikalizma in zlorabi vere za politiko.

Dokler bo ideja Slomškarjev o neodvisni stanovski in samo strokovni učiteljski organizaciji obstajala samov taki organizaciji, ki jo kot neodvisno stanovsko priznava klerikalna stranka v Sloveniji in njeno trobilo »Slovenec«, in bo obstojalo vse delo za tako organizacijo le v stremeljenju, kako bi oslabil učiteljske organizacije, ki temelje na osnovi državnega in narodnega edinstva in verske strpnosti, toliko časa bodo Slomškarji zaman čakali, da bodo kdaj člani kake državne učiteljske organizacije, ker srbsko učiteljstvo jim bo pokazalo vselej hrbet, kadar bo vidno njihovo separatistično mišljenje proti državnemu in narodnemu edinstvu, hrvatsko učiteljstvo pa vselej, kadar bodo kot najvišje načelo postavljali klerikalizem — to je politika in strankarstvo, ki jih vodi tudi sedaj, pri rušenju UJU in ustanavljanju političnega konglomerata »neodvisne stanovske organizacije Jugoslavije«.

Če se pa UJU zavzema za državno in narodno edinstvo in za versko strpnost, pa to ni politika in ne strankarstvo in zaradi tega UJU tudi ni še privesek političnih strank, ki se zavzemajo za iste cilje — storilo je UJU to pač iz vzroka, ker se zaveda, da je to najširša in najtrdnjša baza za njeno organizacijo, za bodočnost jugoslovenskega naroda in bodočnost države ter je njena dolžnost utrditi to bazo potom učiteljstva in šole. Če služi UJU veliki ideji, ni zaradi tega v službi nobene osebe in tudi ne stranke, čeprav se krije smer s smerjo vodilnih oseb in strank in jo stranke podpirajo pri dosegu teh ciljev.

Skupščina se prične v nedeljo 19. aprila t. l. ob 9. uri v dvorani Kazine v Ljubljani. Po običajnih poročilih funkcionarjev pridejo na dnevni red nastopne razprave: izplačilo razlike od 1. oktobra 1924 do 1. maja 1925; stanovanjsko vprašanje; poročilo o izpremembah zakona o civilnih državnih uradnikih in uredbe o razvrstitvi. — Isti dan popoldne zborujejo po možnosti razne centralno udru-

pomočnice, ki jih je tedaj najela farovška kuharica. Ko je bilo treba izmenjavati krožnike, me vpraša poleg mene sedeči mladi kaplan v poveljevaločem tonu: »No ali ne boste pomagali pobirati krožnikov in nanašati jedil na mizo?« »Ne, gospod kaplan,« sem odgovoril, »nisem prišel k obedu, da nosim na mizo, sem povabljen k obedu kakor Vi, da jem in pijem.« Ko sem se med obedom za nekaj časa odstranil od mize in hodil po hodniku gor in dol, pride iz kuhinje farovška kuharica ter se zadere na me: »Ali ne greste pomagat, saj vidite, da Š. (prejšnji mežnar-čevljar, ne more zmagovali vsega sam!) Ničesar ji nisem odgovoril, obrnil sem se in šel nazaj na svoj prostor. Po končanem obedu so se nekateri duhovniki odpeljali, drugi so ostali, da se zabavajo dalje, jaz pa sem šel domu in premišljeval bridko usodo tedanjega učitelja.

Kmalu potem se je preselil stari mežnar v Č. Tam je prevzel zopet posle cerkovnika in organista. Nekoč je šel v zvonik, po zvonjenju je sedel in po stari svoji navadi zadremal. Med dremanjem se je okrenil in se nesrečno prekucnil iz zvonika ter se ubil.

Po dveh letih sem delal usposobljenostni izpit. Izpitni komisiji je predsedoval Zavašnik sam. Po končanem izpitu

žene organizacije. — Ob 8. uri zvečer se vrši v dvorani Kazine komers na čast došlim gostom.

V ponedeljek 20. aprila dopoldne se vrši letna skupščina pokrajinske Zveze za Srbijo, Črno goro in Vojvodino. Isti dan popoldne ob 3. uri se pa vrši skupščina Narodne zveze duševnih delavcev.

V torek 21. aprila odpotujejo udeleženci na skupni izlet na Bled.

Naše članstvo opozarjamo, da ima pravico prisotnosti in debate vsak organiziranec in da naj se učiteljstvo z ozirom na važnost in aktualnost razpraz (izplačilo

Gibanje učiteljske omladine.

—uč 12. redni sestanek smo imeli mariborski učiteljski naraščaj v soboto, dne 28. marca 1925. Predaval je tovariš strokovni tajnik Rudolf Dostal iz Ljubljane. Tov. predsednica je prav spretno vodila ta sestanek in se za lepe besede pristrčno zahvalila g. predavatelju. Tov. Dostal je govoril o »Razvoju in pomenu organizacije UJU«. Z izbranimi besedami je v spretno zaokroženi obliki orisal zgodovino razvoja naše stanovske organizacije od prvih dni od onega maloštevilnega učiteljskega društva pa do današnjih dni, ko se je razširila organizacija po vsej državi od Triglava do Vardarja in šteje na tisoče članov. Omenil je voditelje te organizacije, važne skupščine in nekatere pomembnejša strokovna predavanja. Prinesel je s seboj tudi nekaj brošuric z natisnjenimi važnimi predavanji in jih razdelil med tovarišstvo. Seznanil pa nas je tudi z borbo, ki so jo borili naši stanovski tovariši in jo še borijo za doseg namenov stanovske organizacije. Huda je bila ta borba in je še huda, toda ako bodo naše vrste strnjene in se bodo vsako leto pomnožile z novimi mladimi močmi, bomo dosegli, za kar se borimo, za osamosvojitve šolstva in neodvisnost stanu. Želja vseh je, da nas tovariši strokovni tajnik še obišče in nas pobliže seznani z raznimi vprašanji, ki so važna za razvoj, napredek in borbo naše organizacije. Zdravo! Zapisničarja.

Splošne vesti.

— Naše članstvo. Po pregledu vseh vposlanih članskih izkazov okrajnih učiteljskih društev izkazuje število članstva UJU poverj. Ljubljana 2637 članov, učiteljev in učiteljic, t. j. 150 članov prirastka napram lanskemu članstvu. Obrachamo se tem potom ponovno na naša okrajna društva, da pozovejo k pristopu v našo organizacijo še one maloštevilne tovarišice in tovariše, ki še stoje zunaj UJU. Nikomur ne zapiramo vrat, kdor priznava pravila strokovne nestrankarske organizacije UJU, nikogar ne izključujemo iz naših vrst, kdor stoji na temelju narodnega in državnega edinstva.

— Minister prosvete g. Sv. Pribečević o vzgojnem duhu v naših šolah. Prosvetni minister g. Pribečević je dejal v odgovoru na izvajanja dr. Lorkovića in dr. Gosarja v narodni skupščini med drugimi: »Duh pouka v naših šolah mora biti duh narodnega edinstva, to so odločili že

razlike!) udeležijo skupščine v čim največjem številu.

Naše poverjenstvo bosta zastopala na skupščini poverjenik Luka Jelenc in strokovni tajnik Rudolf Dostal.

Osrednja zveza javnih nameščenecv v Ljubljani se je obrnila na oba velika župana, da dovolita z okrožnico potrebni dopust vsem državnim nameščenecem, ki se nameravajo udeležiti skupščine.

Že danes opozarjamo naše članstvo na Gorenjskem, da gredo udeležnikom izleta na Bled v torek, dne 21. aprila v vsakem oziru na roko, da ostane divni naš Bled našim južnim bratom v najboljšem spominu.

naši osnovni državni zakoni. Naša ustava pravi, da mora šola gojiti državno zavest v duhu narodnega edinstva. Zato pravim jasno in glasno, da se bo šlišo širom države, da bodo čuli vsi učitelji. Ne more biti učitelj, kdor ne vzgaja dece v duhu narodnega edinstva. Lahko mislijo gg. klerikalci, kar hočejo, lahko misli vsi poslanski klub, kakor hoče, toda to ne sme biti stališče učiteljev v Sloveniji, zakaj toliko časa, dokler velja naša ustava kot osnovni zakon, se bom poslužil svojih pravic in bom odstranil iz šole vsakega učitelja, ki bi učil našo deco, da nismo »en narod«.

— Kongres vseh državnih uradnikov v Ljubljani. Uprava Gl. Saveza drž. službenika je sklenila na svoji seji 12. marca t. l., da se vrši IV. redna letna skupščina Gl. Saveza dne 19. in 20. aprila t. l. v Ljubljani s tem-le dnevnim redom: dne 19. aprila 1925 dopoldne: 1. Poročilo upravnega in nadzornega odbora. 2. Poročilo o izplačilu dolgovane razlike na službenih prejemkih za čas od 1. oktobra 1923 do 1. maja 1924. 3. Poročilo o stanovanjskem vprašanju. 4. Poročilo o izpremembah zakona o civ. drž. uradnikih in uredbe o razvrstitvi. 5. Določitev članarine. 6. Volitev članov upravnega in nadzornega odbora. 7. Predlogi in vprašanja. Naslednji dan, t. j. 20. aprila 1925: Dopoldne: letna skupščina pokrajinske zveze za Srbijo, Črno goro in Vojvodino, popoldne pa: skupščina narodne zveze duševnih delavcev (Narodni Savez umnih radenika). Osr. Zveza bo zahtevala od Gl. Saveza, da spravi na dnevni red tudi vprašanje naših upokojencev in zadnjo uredbo o draginskih dokladah, ki je baš med njimi povzročila toliko opravičenega razburjenja in ogorčenosti.

— Publiciranje šolskega zakona. Z ozirom na zahtevo nekaterih društev in članov, da bi se publiciral načrt šolskega zakona, moramo pojasniti, da ne kaže publicirati načrta, ki je že in še bo izpremenjen preden bo predložen ministrskemu svetu in skupščini. Ta načrt je še iz leta 1922. in so se že do danes izvršile na njem v ministristvu znatne izpremembe. Društva imajo priliko, da se seznajajo z načrtom potom članov ankete, ako jih povabijo na zborovanja. Ti se radi odzovejo, kakor smo že objavili.

† ANTON LEBAN.

Želeli ste, g. urednik, da bi Vam kdo kaj podrobnega poročal o pokojnem upok. šolskem ravnatelju Antonu Lebanu. Morda Vam ustrežem s temi vrsticami.

njo, na moje največje veselje premeščen v M.

Napisal sem to pripoved zato, da si more sedanje učiteljstvo ustvariti sliko, kako »krasni« časi so bili za učitelje v dobi konkordata,* ko je bil učitelj mežnar, organist in hlapec, pa ne državni, ne deželni, ne občinski, marveč hlapec župnikov in kaplanov. In takih časov si bržkone žele nazaj vsi Slomškarji, ker sicer ne bi hoteli prostovoljno hlapčevati klerikalizmu. Pa če bi se mogli ti časi uvesti za Slomškarje posebej, bilo bi želeli, da se uvedejo že takoj jutri, saj jim jih privoščimo prav od srca, če si jih sami žele.

* Konkordat (ukinjen leta 1869.) je izborna upodobljen v 1. številki »Škrata«, str. 8. Zgoraj povprek pokrajinska slika: vas s cerkvijo, iznad oblakov mole duhovniki pesti in svoje debelo glave proti vasi. Pod vasjo se sprehajata debeli župnik s psičkom in svojo kuharico, ki li v sključeni pozi poljublja roko suh učitelja. Na levi zvonit učitelj in njegov sinko, na desni pa premetava sneg. Spodaj na levi brije učitelj župnika, v sredini ministrira pri maši, na desni pa pometa cerkev. Spodaj na levi pere učitelj cerkveno perilo, na desni pa molze župnikovo kozo, a župnik ga opazuje iz svojega vrta.

(Konec.)